

Teknolojiye Dair İşaretler Bakımından Ömer Nasuhi Bilmen'in Tefsirinde Bilimsel Tefsir Yaklaşımı

Mehmet Bağçivan

 <https://orcid.org/0000-0002-8914-3547> | mehyaturvan@hotmail.com
Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi, Yalova, Türkiye

Öz

Kur'an-ı Kerîm âyetlerinin bilimsel verilerden ve teknolojik gelişmelerden faydalanarak tefsir edilmesi gerektiğini savunan ve bunu Kur'an yorumunda etkin biçimde kullanan tefsir yaklaşımına bilimsel tefsir denilmektedir. Kur'an'ın, bilim ve tekniğin ilerlemesiyle ortaya çıkan gelişmelere işaret ettiği kabulüne dayanan anlayış çerçevesinde yapılan yorumlar Abbâsîler devrine kadar dayandırılrsa da asıl yaygınlık kazanması, 19. yüzyılda modern dönemde olmuştur. Aklın ve bilimin "ışığı"nda, insanın daha önce açıklayamadığı için dine sarıldığı gizemlerin zamanla çözüleceği ve böylece dinlerin ortadan kalkacağı anlayışının hâkim olduğu bu iklimde kimi müslüman âlimler ve düşünürler Kur'an'ın mevcut bilimsel verilerle çelişmediğini bu yolla ispatlamaya çalışmışlardır. Bu bildiride de Türkiye'de yetişmiş fıkıh ve tefsir âlimi Ömer Nasuhi Bilmen'in *Kur'an-ı Kerîm'in Türkçe Meâl-i Âlîsi ve Tefsiri* isimli tefsiri özelinde bilimsel tefsire yaklaşımı ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Ancak Bilmen'in bu konudaki tavrını netleştirme adına, kevnî âyetlerin açıklamasında bilimsel verilerden yararlandığı örnekler yerine daha ileri bir seviye sayılabilecek, Kur'an'dan teknolojik gelişmelere işaretler çıkardığı bazı âyetlerin tefsirlerinin ele alınması uygun görülmüştür. Klasik dönemde Şâtıbî'nin savunduğu usulden hareketle modern dönemde bazı âlim ve düşünürler ilk muhatapların aşına olmadığı hiçbir anlamın Kur'an'ın kastı olamayacağını, dahası Kur'an'daki sabit hakikatlerin yapısı itibarıyla sürekli değişen ve yanlışılan bilimsel verilerle yorumlanmasının doğru olmayacağından hareketle bilimsel tefsire karşı çıkmışlardır. Bu noktada bilimsel tefsiri savunanlar genellikle, dönemin ruhundan etkilenen "modernist düşünürler" olarak etiketlenmişlerdir. Oysa bu yaklaşım üzerinde yeterince durulmamış genellemeci bir tavır yansıtmaktadır. Zira modernist görüşleriyle tanınan birçok isim bilimsel tefsire karşı çıkarken, geleneksel ulemâ çizgisinde addedilen birçok âlim bilimsel tefsir yöntemini uygulamıştır. Bu tebliğ bilimsel tefsirin sadece "modernist" isimler tarafından savunulup uygulanmadığını göstermesi açısından önemlidir. Bu tebliğin amacı hem Bilmen'in bilimsel tefsire yaklaşımını tespit etmek hem de modern dönemde sadece modernist/Batıcı addedilen isimlerin değil geleneksel çizgideki âlimlerin de bilimsel tefsir yaklaşımını benimsediklerini ve uyguladıklarını ortaya koymak suretiyle yaygın bir yanlış anlayışı tashih etmektir. Bu tebliğde Bilmen'in tefsiri içinde niteliksel bir inceleme yapılarak konumuz açısından temsil gücü yüksek âyetler seçilmiş ve yaptığı yorumlardan hareketle konuya yaklaşımı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda yapılan incelemede onun, Kur'an'da Nûr 24/35'te elektriğin icadına, en-Nahl 16/8'de tren, otomobil, bisiklet ve uçak gibi gelecekte geliştirilen ulaşım araçlarına işaret edildiğini savunduğu tespit edilmiştir. Yine o, Hûd 11/40 tefsirinde Hz. Nûh'un gemisinin buharlı bir gemi olma

ihtimalinin uzak olmadığını söylemektedir. Aynı zamanda Bilmen, el-Ârâf 7/44'te yer alan cennet ve cehennem ehlinin konuşmasının imkânına fennin gelişmesiyle ses naklinin mümkün olmasını örnek vermiştir. Sonuç olarak Bilmen'in Kur'an'ın mucize olarak, bilim henüz keşfetmeden önce birtakım bilimsel ve teknolojik gelişmeleri haber verdiğini kabul ettiği, hatta bazı müteşâbih konuları teknolojiye gelişmelerden hareketle aklileştirmeye çalıştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Tefsir, Bilimsel Tefsir, Ömer Nasuhi Bilmen, Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Meâl-i Âlîsi ve Tefsiri, Mucize, Teknolojik Gelişme.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan "Teknolojiye Dair İşaretler Bakımından Ömer Nasuhi Bilmen'in Tefsirinde Bilimsel Tefsir Yaklaşımı" adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	26.07.2023
Kabul Tarihi	09.08.2023
Yayın Tarihi	15.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat
Araştırma Alanı	Tefsir, Kıraat
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/530
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	27. Oturum - 31 Ağustos 2023 Perşembe 17:00 - 18:30
Telif Hakkı	© 2023 Mehmet Bağcıvan. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Bağcıvan, Mehmet. "Teknolojiye Dair İşaretler Bakımından Ömer Nasuhi Bilmen'in Tefsirinde Bilimsel Tefsir Yaklaşımı". 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 225-228. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

Scientific Tafsîr Approach in Ömer Nasuhi Bilmen's Tafsîr in Terms of Technology Signs

Mehmet Bağcıvan

 <https://orcid.org/0000-0002-8914-3547> | mehyaturvan@hotmail.com

Assist. Prof. Dr., Yalova University, Yalova, Türkiye

Abstract

Summary

Scientific tafsîr; It is the name given to the Tafsîr approach that advocates interpreting the verses of the Qur'ân by making use of scientific data and technological developments and uses it effectively in the interpretation of the Qur'ân. Although the traces of this understanding, which is based on the assumption that the Qur'ân points to the developments that emerged with the advancement of science and technique, can be traced back to the Abbasid period, its real prevalence was in the 19th century, in the modern period. Some Muslim scholars and thinkers, who grew up in a climate dominated by the idea that people will turn away from religions thanks to the guidance of reason and science, have tried to demonstrate that the Qur'ân does not contradict science through scientific Tafsîr. In this paper, it will be tried to put forward the approach to scientific Tafsîr in the Tafsîr of Omar Nasuhi Bilmen, a scholar of fiqh and Tafsîr who grew up in Turkey, named Turkish Translation of the Glorious Qur'ân and its Tafsîr. However, in this paper, I will not dwell on the examples in which Bilmen made use of scientific data in the explanation of the kevnî verses. Instead, in order to clarify his stance on this issue, I have considered it appropriate to consider some verses from the Qur'ân in which he finds signs of technological developments in his commentary. Based on the method advocated by al-Shatibi in the classical period, some scholars and thinkers in the modern period stated that any meaning unfamiliar to the first interlocutors could not be the purpose of the Qur'ân; They also argued that it would not be correct to interpret the fixed truths in the Qur'ân with these constantly changing scientific data, and they opposed scientific Tafsîr. Today, those who defend scientific Tafsîr are generally labeled as “modernist thinkers” who are influenced by the spirit of the period. However, this approach reflects a generalist attitude that has not been sufficiently considered. Because while many names who are known for their modernist views oppose scientific Tafsîr, many scholars such as Bilmen, who is considered to be in the line of traditional ulama, applied scientific Tafsîr methods. This paper is important in terms of showing that only “modernist” names do not adopt scientific Tafsîr. The aim of this paper is to determine both Bilmen's approach to scientific Tafsîr and to correct the generalist view in this subject. In this paper, a qualitative analysis was made in Bilmen's Tafsîr, and verses with high representative power were selected for our subject and his approach to the subject was tried to be determined based on his comments. In this context, it was determined that he found signs for electricity in the Qur'ân in al-Nûr 24/35, and for future transportation vehicles such as trains, automobiles, bicycles and airplanes in al-Naḥl 16/8. Again, he says in the Tafsîr of Hûd 11/40 that the possibility of Noah's ship being a steamship is not far. Again, in his interpretation of the

verse of al-Ārâf 7/44, he explained the ability of the people of Paradise and Hell to speak from afar, with the sound transmission technology. As a result, it has been seen that Bilmen accepts that the Qurʾān as a miracle informs some scientific and technological developments before science discovers it, and even tries to rationalize some mutashabih issues based on the developments in technology.

Keywords

Tafsīr, Scientific Tafsīr, Ömer Nasuhi Bilmen, Kurʾân-ı Kerīm'in Türkçe Meâl-i Âlîsi ve Tefsiri, Kurʾân-ı Kerīm'in Türkçe Meâl-i Âlîsi ve Tefsiri (Turkish Translation of the Glorious Qurʾān and its Tafsīr, Miracle, Technological Development.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “Scientific Tafsīr Approach in Ömer Nasuhi Bilmen’s Tafsīr in Terms of Technology Signs” presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-26
Accepted	2023-08-09
Published	2023-08-15
Category	Art & Humanities, Religion & Theology
Research Area	Religious Studies, Tafsīr - Qirāʾah
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/530
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 27 - August 31, 2023, Thursday 17:00 - 18:30
Copyright	© 2023 Mehmet Bağçivan. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Bağçivan, Mehmet. “Scientific Tafsīr Approach in Ömer Nasuhi Bilmen’s Tafsīr in Terms of Technology Signs”. <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 225-228. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54